

СТАНОВИЩЕ

от доц. д-р Пелагия Мих. Терзийска, ЮЗУ „Н. Рилски”, Благоевград
на дисертационен труд на тема: **„Артдейности в корекционно-педагогическата работа с деца със специални образователни потребности”**,
разработен от *Апостолия Еврипидис Хармани*
за присъждане на образователната и научна степен "доктор"
в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално
направление: 1. 2. Педагогика, Докторска програма „Специална педагогика“

Настоящото становище е изготвено на основание заповед № 1123 от 21.06.2019 г. на Ректора на Югозападен университет „Неофит Рилски”, както и на решение на научното жури по процедурата.

1. Общо представяне на процедурата и докторанта

Апостолия Еврипидис Хармани е докторант в редовна форма на обучение в катедра “Педагогика” на ЮЗУ “Неофит Рилски”, Благоевград. Процедурата и представеният комплект от документи е съобразен с Правилника за развитие на академичния състав на ЮЗУ.

Изборът на темата съответства на научните интереси и изследователски търсения на докторант Хармани. В резултат от тези търсения се налага необходимостта от засилване на вниманието към открояването и прилагането на адекватни средства и форми на работа с деца със специални образователни потребности, които да подпомогнат процеса на реализиране на корекционно-педагогическата работа с тях и да повиши нейната ефективност. В този контекст изследването е насочено към доказване на предимствата на артдейностите в процеса на обучението и развитие на децата със СОП.

2. Актуалност на тематиката

Педагогическата действителност поставя на дневен ред използването на онези подходи, методи, дейности в работата с децата със СОП, които съответстват на особеностите им и са адекватни на детското развитие, и които

може да стимулират участието им в познавателния процес и активността им в живота на детската общност.

Изследването на проблема за оптимизиране на корекционно-педагогическата работа с децата със специални образователни потребности чрез използване на изкуството в този процес е от изключителна важност и е в синхрон с политиката за приобщаващо образование. Това е проблем, който е сред най-съществените днес и в този контекст различните артдейности – изобразителни, музикални, театрализирани заемат особено важно място. Затова дисертационното изследване на Апостолия Хармани има своята роля и значение в педагогическата теория и практика. Актуалността на разглеждания от авторката проблем се свързва с необходимостта от изследване на мнението на родители и учители на деца със СОП по проблема, от проследяване динамиката на използване на артдейности при тези деца в условията на приобщаващото образование и ролята им в цялостното развитие на детето.

Представяне на труда и оценка на съдържанието

Докторант Апостолия Хармани прави убедително обосноваване на избраната тема, както и на научната теза. Точно са определени обекта и предмета на изследването и съобразно с това посочени конкретни реалистични задачи, методи на изследване и научен инструментариум. Изследването е построено на добра концептуална основа.

Структурирането е логично организирано, съдържанието е тематично диференцирано в три глави, в които е избран дедуктивен подход за анализиране на поставения проблем.

Теоретичното изследване обхваща базисни понятия, основни разработки по проблема, собствени оценки и интерпретации, обобщения и изводи. Включва анализ на концепциите за артпедагогика, арттерапия, артдейности от две гледни точки - изкуство и наука. На базата на различни схващания се насочва вниманието към разликата между артпедагогика и арттерапия.

Анализиран са спецификите на корекционно-педагогическата работа с деца със СО в контекста на артпедагогиката. Коректно са разграничени, както педагогическите, така и психологическите фактори и параметри, свързани с

индивидуалните особености на детето със СОП и спецификата на образователните им потребности.

Налице е вярна ориентация в проблематиката, което позволява извода, че авторката притежава необходимите знания и компетенции в изследваната сфера.

Цитираните автори са представителни за изследваната проблематика - за децата със СОП, за ролята на изкуството и значимостта на артдейностите в образователния процес. Коректно са отразени различните авторски схващания със собствен коментар.

Анализът на резултатите е обстоен, професионално направен, съобразно изискванията за надеждност и валидност. Представени са значими връзки и зависимости. Изводите са структурирани по посока на поставените задачи.

За реализиране на емпиричното изследване респондентите са разделени в две групи. Едната група е сформирана от учители на деца със СОП, а другата от родители на деца със СОП. За целта на това изследване основният инструментариум са два въпросника. За учителите въпросникът съдържа 25, а за родителите 26 твърдения.

Формирацията педагогически експеримент с деца с различни увреждания разкрива възможните позитивни влияния на разнообразните видове артдейности върху развитието на децата със СОП. На основата на получените данни от този експеримент докторантката очертава важни изводи, редица полезни препоръки за педагогическата практика и предлага модел, стимулиращ познавателната дейност, подпомагащ усвояването на знания и формирането на умения, както и цялостното развитие на децата. Получените резултати са визуализирани чрез 116 таблици и 56 графики (включително и отразените в приложната част). Това несъмнено дава възможност, както за по-доброто им възприемане, така и за по-доброто им интерпретиране.

Приносите, изведени от дисертационния труд са формулирани коректно и напълно удовлетворяват изискванията за докторска дисертация.

4. Преценка на публикациите

Публикациите са достатъчни като брой и като представителност - 1 в списание Стратегии на образователната и научната политика, реферирано в Web of Science, 2 в сборници от конференции в Гърция, 2 от международни конференции в България. Всички са по темата на дисертационния труд и отразяват добре гледните точки на автора.

5. Автореферат

Авторефератът съответства на дисертационния текст и го представя по коректен и обобщен начин. Достатъчно информативно е представено съдържанието по отделните глави. Открити са обобщените изводи, препоръки и приноси на автора.

6. Въпрос:

Какво днес би затруднило прилагането на предложения модел в процеса на корекционно-педагогическата работа с деца със специални образователни потребности?

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

На основата на достойнствата на предложения дисертационен труд, на проявените качества и умения за самостоятелно научно изследване, на доказаните научни приноси и оригинални постижения, давам своята положителна оценка за проведеното изследване, постигнати резултати и приноси. Затова си позволявам да предложа на почитаемото научно жури да присъди образователната и научна степен „доктор” на Апостолия Еврипидис Хармани в област на висше образование: 1. Педагогически науки, професионално направление 1.2. Педагогика, докторска програма „Специална педагогика“

14.08.2019 г.

Член на научното жури:.....

Доц. д-р Пелагия Терзийска